

Актуальні питання відшкодування судових витрат на професійну правничу допомогу

**Головань
Ігор
Володимирович**

**Керуючий партнер
Адвокатського об'єднання
“Головань і Партнери”**

Кандидат юридичних наук

Відшкодування витрат на професійну правничу допомогу – реалізація права на справедливий суд

Стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод гарантує кожному право на **справедливий** суд.

Стаття 2 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» встановлює, що «...суд, здійснюючи правосуддя на засадах верховенства права, забезпечує кожному право на **справедливий** суд...».

Відповідно до Конституції України:

Однією з основних засад судочинства є змагальність сторін та свобода в наданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості.

Кожна сторона несе ризик настання наслідків, пов'язаних з вчиненням чи невчиненням нею процесуальних дій (ч.4 ст. 12 ЦПК України, ч. 4 ст. 13 ГПК України).

Кожен має право на професійну правничу допомогу. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав.

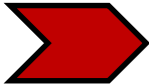
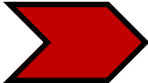
Для надання професійної правничої допомоги в Україні діє адвокатура.

Відшкодування витрат на професійну правничу допомогу є вкрай суттєвою ознакою **СПРАВЕДЛИВОСТІ** судового рішення.

Адже якщо витрати на допомогу адвоката не відшкодовані, сторона, на користь якого постановлено судове рішення, залишається у збитку.

А тому таке рішення в жодному разі **не є справедливим.**

Виходячи з принципу справедливості сторона має право на справедливе відшкодування витрат на правничу допомогу

- Для отримання відшкодування витрат на правничу допомогу, сторона має разом з першою заявою по суті подати до суду **попередній (орієнтовний) розрахунок суми судових витрат, які вона понесла і які очікує понести в зв'язку із розглядом справи.**
- У разі неподання стороною попереднього розрахунку суми судових витрат суд може відмовити їй у відшкодуванні відповідних судових витрат, за винятком суми сплаченого нею судового збору.
- В той же час, попередній розрахунок розміру судових витрат не обмежує сторону у доведенні іншої фактичної суми судових витрат, які підлягають розподілу між сторонами за результатами розгляду справи.

Розмір витрат на оплату послуг адвоката має бути співмірним із:

- складністю справи та виконаних адвокатом робіт (наданих послуг);**
- часом, витраченим адвокатом на виконання відповідних робіт (надання послуг);**
- обсягом наданих адвокатом послуг та виконаних робіт;**
- ціною позову та (або) значенням справи для сторони, в тому числі впливом вирішення справи на репутацію сторони або публічним інтересом до справи.**

Суд не має права самотійно зменшувати розмір витрат на правничу допомогу.

Тягар доведення неспівмірності витрат покладається на сторону, яка заявляє клопотання про зменшення витрат на оплату правничої допомоги адвоката, які підлягають розподілу між сторонами.

Розмір витрат на професійну правничу допомогу визначаються:

Згідно з умовами договору про надання правничої допомоги

**Вартості, що сплачена або підлягає сплаті відповідною стороною
або третьою особою**

На підставі доказів щодо обсягу наданих послуг і виконаних робіт

**Розмір суми, що підлягає сплаті в порядку компенсації витрат
адвоката, необхідних для надання правничої допомоги
встановлюється:**

Згідно з умовами договору про надання правничої допомоги

На підставі доказів, що підтверджують відповідні витрати

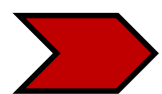
Для визначення розміру витрат на правничу допомогу та з метою розподілу судових витрат учасник справи подає:

Детальний опис робіт (наданих послуг), виконаних адвокатом та здійснених ним витрат, необхідних для надання правничої допомоги

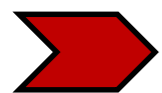
Сторона має подати попередній (орієнтовний) розрахунок суми судових витрат разом з першою заявою по суті

Розмір судових витрат, які сторона сплатила або має сплатити у зв'язку з розглядом справи, встановлюються судом на підставі поданих сторонами доказів, перелік яких не є вичерпним (договорів, рахунків)

Строк подання таких доказів:

до закінчення судових дебатів у справі;

протягом п'яти днів після ухвалення рішення суду, за умови, що до закінчення судових дебатів у справі сторона зробила про це відповідну заяву.

Алгоритми відшкодування витрат на професійну правничу допомогу

Попередній розрахунок – докази –
відсутність клопотання про неспівмірність –
рішення про розподіл

або

Попередній розрахунок – докази –
клопотання про неспівмірність –
розгляд клопотання та оцінка доданих доказів
неспівмірності – рішення про розподіл

Суд зобов'язаний задовольнити відшкодування на правничу допомогу у разі

Подання до суду разом з першою заявою по суті, попереднього (орієнтовного) розрахунку суми судових витрат, які вона понесла і які очікує понести в зв'язку із розглядом справи

Подання до суду доказів, які підтверджують понесені стороною витрати на правничу допомогу (договір про надання правової допомоги, перелік виконаних робіт адвокатом, чеки, тощо)

Неподання іншою стороною клопотання про зменшення розміру відшкодування на правничу допомогу

Суд в праві не задовольнити відшкодування на правничу допомогу або зменшити розмір у разі

Подання іншою стороною клопотання про зменшення розміру відшкодування на правничу допомогу

Подання іншою стороною доказів щодо неспівмірності розміру сум витрат на відшкодування правничої допомоги

Гонорар успіху - *success fee*

Success fee в англomовних країнах також називається ***Conditional Fee Agreement (CFA)***, що можна перекласти як угоду про гонорар під умовою. А ще ***no-win no-fee***, тобто, немає перемоги - немає гонорару.

У Постанові ВС від 12.06.2018 року у справі №462/9002/14-ц, Суд визнав пункт договору про надання правової, який передбачав, що за досягнення позитивного рішення по справі №2-3215/12 (визнання права власності на частину квартири, укладення мирової угоди на умовах, що прийняті позиваче) передбачалася додаткова винагорода у розмірі 10% від суми, що становить експертну вартість частини квартири, що є предметом судового розгляду допомоги

Постанова Апеляційного суду міста Києва від 20 червня 2018 року у справі № 760/18966/15-ц. Суд відмовив у компенсації витрат на професійну правничу допомогу, а саме на підготовку відзиву на апеляційну скаргу на тій підставі, що відзив подавати необов'язково і відсутність відзиву не перешкоджає перегляду рішення суду першої інстанції.

Згідно з ч.1 ст. 212 Цивільного кодексу України, особи, які вчиняють правочин, мають право обумовити настання або зміну прав та обов'язків обставиною щодо якої невідомо, настане вона чи ні (відкладальна обставина)

Досягнення успіху у справі, а саме позитивне судове рішення чи укладення вигідної мирової угоди - це і є та відкладальна обставина, щодо якої невідомо, настане вона чи ні

**Рішення ЄСПЛ від 18.01.2011
у справі MGN LIMITED v. THE UNITED
KINGDOM**

Європейський суд з прав людини визнав стягнення зі сторони, що програла справу, гонорару успіху порушенням ст.10 Конвенції з прав людини і основоположних свобод (свобода вираження поглядів).

Справа там була в тому, що з відомої газети суд стягнув за порушення права на приватне життя супермоделі Naomi Campbell 3500 фунтів відшкодування шкоди і “на хвилиночку” мало не півмільйона витрат на юридичні послуги, що якраз включали елемент *success fee* - гонорару успіху.

Практика застосування судами Закону України «Про граничний розмір компенсації витрат на правову допомогу у цивільних та адміністративних справах»

В ході дослідження судової практики щодо відшкодування витрат на правничу допомогу виявилось, що суди у своїх рішеннях за 2018 рік посилаються на Закон України від 20 грудня 2011 року № 4191-VI «Про граничний розмір компенсації витрат на правову допомогу у цивільних та адміністративних справах».

Даний закон втратив чинність 15 грудня 2017 року.

В 2018 році судді застосували норми Закону України «Про граничний розмір компенсації витрат на правову допомогу у цивільних та адміністративних справах» у таких судових рішеннях:

- рішення Ізюмського міськрайонного суду Харківської області від 16.10.2018 (Справа № 623/1468/18);**
- заочне рішення Ордженікідзевського районного суду м. Харькова від 11.10.2018 (Справа № 644/4141/18);**
- рішення Центрального районного суду м. Миколаєва від 25.09.2018(Справа № 490/5591/18);**
- рішення Вінницького міського суду Вінницької області від 14.06.2018 (Справа № 127/8108/18)**

Дякую за увагу !